

Eduskunnan sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

Opetushallituksen lausunto valtioneuvoston selonteosta EU-politiikasta VNS 7/2020 vp

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Opetushallitus kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston EU-selonteosta. Toimialansa mukaisesti Opetushallitus nostaa esiin ensisijaisesti koulutukseen ja oppimiseen liittyviä näkökohtia, erityisesti koskien selonteon kohtaa ”Maailman paras koulutusjärjestelmä”.

Maailman paras koulutusjärjestelmä

Opetushallitus pitää tärkeänä, että koulutuksen laatu halutaan EU:n strategiseksi tavoitteeksi. Euroopan ja Suomen globaali kilpailukyky on riippuvainen korkeasta osaamistasosta. Tulevaisuuden osaamistarpeisiin vastaamisessa eurooppalaisen koulutusyhteistyöllä on tärkeä rooli. Kansainvälinen koulutus-, tutkimus- ja kehittämisyhteistyö tukee kansainvälisten investointien saamista Suomeen ja näin vahvistaa työllisyyden ja hyvinvoinnin edellytyksiä.

Koulutusjärjestelmän on kyettävä kouluttamaan osaajia, joilla on kyky ja kiinnostus toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa maailmanlaajuisesti. Tämä edistää myös samalla koko suomalaisen yhteiskunnan avoimuutta ja joustavuutta.

On ilahduttavaa, että Erasmus+ -ohjelma on mainittu keskeisimpänä eurooppalaisena instrumenttina inhimillisen pääoman vahvistamisessa. EU-jäsenyyden Erasmus+ ja sitä edeltäneet ohjelmat ovat rahoittaneet jo noin kolmannesmiljoonan suomalaisen ulkomaan vaihtoja, joista 150 000 nyt päättäneellä Erasmus+ -ohjelmakaudella 2014-2020.

Selonteon tavoite Erasmus+ -ohjelman täysmääräisestä hyödyntämisestä on erittäin tärkeä, ja tämä tulisi varmistaa kansallisin toimenpitein. Tähän asti Suomi onkin pystynyt erinomaisesti hyödyntämään ohjelmaa ja kuulunut ohjelman nettosaajiin. Kuitenkin jo ennen koronapandemiaa on ollut nähtävissä ulkomaanvaihtoon lähtevien korkeakouluopiskelijoiden määrän lasku. Yhden syyn tähän on arvioitu löytyvän tutkintorakenteista, jotka eivät riittävästi mahdollista vaihtoon lähtemistä. Laskevaa trendiä on havaittavissa myös ammattiin opiskelevien vaihdoissa. Kansallisin toimenpitein on varmistettava, että kaikilla kouluasteilla ja nuorisotyössä on kansainvälistä toimintaa tukevat rakenteet ja riittävät resurssit, jotta mahdollistetaan kasvavan Erasmus+ rahoituksen hyödyntäminen täysimääräisesti.

Selonteossa on mainittu huippuyliopistot, joilla viitataan Erasmus+ -ohjelman rahoittamiin eurooppalaiset yliopistot -hankkeisiin (”European Universities”). Nämä on koettu Suomessa tärkeiksi. Sekä suomalaiset yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat menestyneet kahdella hakukierroksella

erinomaisesti. Eurooppalaiset yliopistot ovat samalla esimerkki siitä, miten EU:n koulutusyhteistyö on vajaassa 35 vuodessa kehittynyt pienimuotoisesta korkeakouluopiskelijoiden vaihdosta laajamittaiseksi, syvälle rakenteisiin ja yhteiseen opetussuunnitelmatyöhön ulottuvaksi yhteistyöksi. Koulutuksen digitalisaatiossa Suomelle on paljon annettavaa, ja myös opittavaa. On tärkeää, että digitalisaation edistäminen integroidaan myös osaksi EU:n koulutusohjelmia ja eurooppalaisen koulutusalueen kehittämistä.

EU vahvana globaalina toimijana ja turvallisuusyhteisönä

Samalla tavalla kuin koulutus nähdään kriittisenä Euroopan resilienssille ja kilpailukyvyille, tulisi sen olla keskeisessä roolissa myös EU vahvistaessa globaaleja kumppanuuksiaan. Opetushallitus näkee erityisesti tärkeänä, että koulutuksen osuus vahvistuu EU:n kehitysyhteistyössä ja että suomalaiset toimijat osallistuvat aktiivisesti sen toteutukseen.

Opetushallitus pitää tärkeänä, että osana laillisten maahanmuuton väylien kehittämistä painotetaan osaamisen edistämistä ja laillista maahanmuuttoa kytketään osaajatarpeisiin vastaamiseen.

Suomalaisia toimielimiin

Opetushallitus pitää tärkeänä, että suomalaisia asiantuntijoita saadaan rekrytoitua lisää EU:n toimielimiin. Tämä on tärkeää vaikutusmahdollisuuksien, tiedonkulun ja laajemman ymmärryksen varmistamiseksi. Täsmätoimien lisäksi on tärkeää varmistaa, että suomalainen koulutusjärjestelmä tuottaa osaamista, joka tukee rekrytoitumista kansainvälisille urille ylipäättään. Osaltaan tälle pohjaa luovat osallistuminen erilaisiin kansainvälisiin vaihto-ohjelmiin.

Lopuksi

EU-selonteko korostaa sisäisen yhtenäisyyden, osallisuuden ja yhteisen eurooppalaisen arvopohjan merkitystä. Tämä on tärkeä viesti. Kokemus eurooppalaisuudesta ja yhteinen arvopohja syntyy erityisesti ruohonjuuritason kohtaamisista ja yksilöiden kokemuksista. Tässä eurooppalainen yhteistyö koulutuksessa, nuoriso – ja liikunta-aloilla on keskeinen työkalu.

Opetusneuvos

Mikko Nupponen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.